
GALERIJA PRIPOVEDI IN PORTRETOV

Nadja Valentinčič Furlan

209

Medijska točka *Galerija pripovedi in portretov* (2020) vsebinsko in metodološko jadra na prizadevanjih vizualne antropologije in nove muzeologije, ki v središče postavljata ljudi in njihovo participacijo. Filmske vsebine, podobno kot razstava *Jaz, mi in drugi: Podobe mojega sveta* (2009–2022), temeljijo na ideji, da so posameznikove identitete, spomini in tudi dediščine večplastne in jih skozi življenje nenehno razvijamo in dopolnjujemo. Obiskovalce smo povabili, da dejavno pristopijo k ustvarjanju filmskih (avto)portretov ali pripovedi, s tem pa prispevajo v rastočo zbirko osebnih, družbenih in kulturnih identitet in dediščin. Kustodinja za etnografski film sem od leta 2010 skrbela za metodološko, skupaj s prostovoljnima kulturnima mediatorjema Brigito Rupnik in Janezom Dolerjem pa tudi za tehnično in medijsko podporo te vizualne raziskave. Že prvo leto se je pokazalo, da se obiskovalci ne opogumijo za samostojno snemanje portretov, z veseljem pa sodelujejo pri snemanju pripovedi, kjer se posvetijo vsebini, medijske vidike pa prepustijo muzejski ekipi. V vizualni antropologiji tak pristop opredelimo kot sodelovalno produkcijo, v muzeologiji pa kot strokovno-ljubiteljsko paradigmo.

V desetih letih smo posneli 63 intervjujev s Slovenci, izseljenci, priseljenci in begunci, pripadniki etničnih skupin, fizično ali senzorno oviranimi posamezniki, z ljudmi na obrobju družbe in s pripadniki družbeno angažiranih skupin. Načrtno smo skušali dati sliko in glas predstavnikom tistih manjšin, ki so v muzejih in javnih medijih redkeje predstavljene, s tem pa smo podpirali prizadevanja muzeja za družbeno inkluzijo. Samo dva pripovedovalca zaradi spremenjenih življenjskih okoliščin nista želela objave svoje pripovedi na medijski točki. Kot urednica filmske zbirke o osebnih identitetah in dediščinah sem sproti evidentirala tudi portretne filme, ki so v muzejski produkciji ali koprodukciji nastali ob terenskih raziskavah, razstavah ali v sklopu koordinacije varstva nesnovne kulturne dediščine, prav tako pa tudi filme zunanje produkcije, ki smo jih pridobili ob pripravi občasnih razstav in obrazstavnih programov. Za objavo na medijski točki sem izbrala trideset portretnih filmov in en avtoportret ter pridobila vsa potrebna dovoljenja avtorjev in producentov. Poskrbela sem tudi, da se ob izboru filma ob oknu za njegovo predvajanje izpišejo naslov in metapodatki o filmu, kratek opis vsebine in

tudi podatki o kontekstu nastanka, ki razkrivajo umeščenost filma v raziskovalne in razstavne dejavnosti SEM ter sodelovanja s posamezniki in ustanovami. *Galerija pripovedi in portretov* prinaša večglasje pripovedovalcev in portretirancev, tudi alternativna in nasprotujoča si mnenja, sodelovalni pristopi pa dehierarhizirajo produkcijo znanja.

210

Kulturna mediatorja Brigita Rupnik in Janez Doler ponosno pregledujeta rezultate desetletnega dela v *Galeriji pripovedi in portretov*, SEM, 2022 (foto: Blaž Verbič)

Galerija pripovedi in portretov smo iz odgovornosti do filmskih subjektov, avtorjev, producentov in obiskovalcev muzeja želeli ponuditi na večji interaktivni plazmi z dobro ločljivostjo, ki omogoča pregleden dostop do velikega števila filmov. Vstopni meni smo oblikovali kot mozaik fotogramov in osebnih imen, zato gledalci filme izbirajo po identitetnem ključu – po protagonistih filmov. Kognitivni znanstveniki namreč trdijo, da našo pozornost vedno najprej pritegneta človeški obraz in glas. Z glasovi smo se poigrali tako, da smo 18 zanimivih izjav o identitetah izbrali kot teaserje/dražilce, ki po poljudnem zaporedju skušajo pritegniti pozornost obiskovalcev, kadar petnajst minut nihče ne izbere nobene filmske vsebine. Že prej se sproži tudi ohranjevalnik zaslona, ki obraze filmskih protagonistov v naključnem vrstnem redu nalaga na različne točke ekrana v plasteh, kot znak za interaktivni dostop pa se pojavlja tudi simbol roke. Uvodno besedilo o *Galeriji pripovedi in portretov* je dostopno v slovenščini in angleščini, tuji obiskovalci pa lahko spremljajo 12 portretnih filmov in eno pripoved z angleškimi podnapisi. Za celovito izvedbo interaktivne medijske točke sta poskrbela Sašo Lukša in Grega Lebar iz podjetja Nanostudio.

Dostop na izbiro gledalcem omogoča veliko več tvornosti kot klasična reprodukcija filmov v zanki ali sprožanje predvajanja s senzorjem, ki zaenkrat še prevladujeta v evropskih etnografskih muzejih in muzejih svetovnih kultur. Pravzaprav si vsakdo lahko pripovedi in portrete v skupni dolžini skoraj 13 ur ogleda povsem personalizirano. Seveda ne pričakujemo, da bodo gledalci pregledali vse filme, ampak vsak po svojih interesih,

glede na čas, ki ga ima na razpolago, in glede na sebi lasten način pregledovanja večjih zbirk, zato smo omogočili tudi potovanje po časovnicah filmov. Na javnem vodstvu 29. septembra 2022 so prisotni pripovedovalci in pripovedovalke izrazili zadovoljstvo, da so njihove pripovedi ponujene na izbiro in umeščene v mozaik sorodnih filmov o posameznikih, njihovih identitetah, spominih in dediščinah.